

SCI-CONF.COM.UA

PERSPECTIVES OF WORLD SCIENCE AND EDUCATION

**ABSTRACTS OF X INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JUNE 17-19, 2020**

**OSAKA
2020**

PERSPECTIVES OF WORLD SCIENCE AND EDUCATION

Abstracts of X International Scientific and Practical Conference

Osaka, Japan

17-19 June 2020

Osaka, Japan

2020

UDC 001.1

The 10th International scientific and practical conference “Perspectives of world science and education” (June 17-19, 2020) CPN Publishing Group, Osaka, Japan. 2020. 560 p.

ISBN 978-4-9783419-8-3

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Perspectives of world science and education. Abstracts of the 10th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Osaka, Japan. 2020. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: osaka@sci-conf.com.ua

homepage: <http://sci-conf.com.ua>

©2020 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2020 CPN Publishing Group ®

©2020 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

1.	<i>Ahmadova G.</i> PEER ASSISTANCE IN EFL WRITING.	11
2.	<i>Bogatov Ie. O.</i> THE PROBLEM OF UTILIZING PROCESS-MINING APPROACHES IN ENTERPRISE REENGINEERING.	16
3.	<i>Ismayilov V. A., Hajieva N. A., Gamzaeva Ja. E.</i> SOME ISSUES OF MARKETING AND DEVELOPMENT OF CONSUMER BEHAVIOR IN AZERBAIJAN ENTERPRISES.	21
4.	<i>Kharchenko V. V.</i> THE STUDIES OF THE ECOSYSTEMS HUMANISTIC PROPERTIES.	28
5.	<i>Matorina K.</i> SENSITIVE MEMBRANE FOR PYRIDOXINE HYDROCHLORIDE.	34
6.	<i>Mamchich V., Tkachenko A., Chaika M.</i> CHOLEDOCHOLITHIASIS AND MIRIZZY SYNDROME IN THE PROBLEM OF BILIARY ILEUS.	44
7.	<i>Makhlynets N., Krasii M., Plaviuk L., Makhlynets M., Makhlynets P., Makhlynets P.</i> HISTOPATHOLOGICAL CHANGES OF ORAL MUCOSA ON THE BASE OF COMPLEX TREATMENT OF PATIENTS WITH GENERALIZED PERIODONTITIS.	47
8.	<i>Polivoda Yu.</i> SPECIFICS OF TRANSLATING PSYCHOLOGY AND PSYCHOLINGUISTICS DISCOURSE TEXTS TERMINOLOGY INTO UKRAINIAN.	57
9.	<i>Serebrennikova A. V.</i> THE CONCEPT OF DIGITAL FORENSICS.	61
10.	<i>Suprovych T., Berezhanskyi A.</i> MOLECULAR GENETIC MARKERS IN COWS WITH MASTITIS.	69
11.	<i>Sizov V. V., Slavaska Ya. A., Alforov O. A.</i> EUROPEAN PEDAGOGICAL SYSTEM: TENDENCY OF SOCIOCENTRISM.	75
12.	<i>Smalko O. A.</i> IMPORTANT SKILLS THAT STUDENTS NEED TO DEVELOP IN HIGHER EDUCATION.	83
13.	<i>Shukurova U. A., Bahodirov R., Kobiljonova M., Patkhiddinova M.</i> IMPROVEMENT OF TREATMENT OF WEDGE-SHAPED DEFECTS IN HARD TOOTH TISSUE.	87

14.	<i>Takhtamysh I., Anishchenko O., Tarasyuk L.</i> EFFECTIVE APPLICATION OF TECHNICAL INNOVATIONS IN THE FIGHT AGAINST COMPETITORS IN TENDERS.	94
15.	<i>Tariyel Huseynali oglu Talibov, Gunay Fakhraddin gizi Quliyeva</i> PHYTOSENOLOGICAL FEATURES OF ARDIJDAG SPARSE JUNIPER FOREST IN THE NAKHCHIVAN AUTONOMOUS REPUBLIC.	106
16.	<i>Tariyel T., Guliyeva G.</i> PHYTOCENOSIS INVOLVED WITH FOETID JUNIPER (JUNIPERUS FOETIDISSIMA) ON THE TERRITORY OF PARADASH IN THE NAKHCHIVAN AUTONOMOUS REPUBLIC.	116
17.	<i>Tkhillava M.</i> A TALE AS ALLUSION AND AESTHETICAL UPBRINGING.	129
18.	<i>Абдуллаева Ш. А., Йулдошева Н. Г., Давлетова Н. Н.</i> ДИАЛЕКТИКА ПСИХИКИ И СОБЫТИЯ В ОБРАЗЕ ЧЕЛОВЕКА.	135
19.	<i>Бачинська Н. Я.</i> ДО ПРОБЛЕМИ ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК ПИСЬМОВОГО МОВЛЕННЯ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.	141
20.	<i>Білоусов А. В., Бабак Г. С.</i> ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ.	144
21.	<i>Бурлака Т. В.</i> СПОСІБ СУШІННЯ КУЛЬТИВОВАНИХ ГРИБІВ КОМБІНОВАНИМ ЕНЕРГОПІДВЕДЕННЯМ.	155
22.	<i>Василишин Я. В.</i> ЗБЕРЕЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ АРХІТЕКТУРИ ЯК ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ.	160
23.	<i>Величко Я. И.</i> ОБОСНОВАНИЕ НАПРАВЛЕНИЙ ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ МОТИВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РАБОТНИКОВ ПРЕДПРИЯТИЯ.	165
24.	<i>Веньлян Чжоу</i> НАСЛІДКИ ПАНДЕМІЧНОГО СТРЕСУ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ КНР ТА КОНТРЗАХОДИ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ.	174

25. *Волянський П. Б., Гур'єв С. О., Долгий М. Л., Кушнір В. А., Макаренко А. М., Дрозденко Н. В., Стрюк М. П.* 184
АНАЛІЗ НАВЧАННЯ РЯТУВАЛЬНИКІВ З НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ ПРИ ТИПОВИХ НЕВІДКЛАДНИХ СТАНАХ ВНАСЛІДОК НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ.
26. *Гангур І. Ю., Ньорба-Бобиков М. М.* 190
ВПЛИВ ЯКОСТІ РЕСТАВРАЦІЇ КОНТАКТНОГО ПУНКТУ ЗУБІВ НА РОЗВИТОК СТОМАТОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ, ТАКИХ ЯК ГІНГІВІТ ТА ПЕРІОДОНТИТ.
27. *Герасимов О. К.* 194
УТОЧНЕННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА У МАРКЕТИНГОВОМУ АСПЕКТІ.
28. *Гречаник Н. І.* 201
ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: СИНЕРГЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ.
29. *Гула В. П., Сторожук І. П.* 211
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ BANKID ДЛЯ УКРАЇНИ.
30. *Данияров А. А., Нажмутдинова Д. К., Курбанбекова Д. С.* 218
АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ МЕДИКАМЕНТОЗНОГО ПРЕРЫВАНИЯ БЕРЕМЕННОСТИ В СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ.
31. *Дворецька Л. П.* 224
ПРО ЯКІСТЬ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ У ПІДРУЧНИКАХ З МАТЕМАТИКИ ДЛЯ УЧНІВ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ.
32. *Джежер-Личова С.* 236
СТАЛИЙ РОЗВИТОК- ШЛЯХ ВІД ЕКОЛОГІЇ ПРИРОДИ ДО ЕКОЛОГІЇ ДУШІ.
33. *Доцевич Т. І.* 246
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ В ОРГАНІЗАЦІЯХ.
34. *Ємець О. І., Михайлів Г. В.* 253
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ.
35. *Зубик Ю. М., Круглова О. О.* 263
ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ФОРМУЛЮВАННЯМ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ, ЯК ОБ'ЄКТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.
36. *Іванов О. С., Гузій О. Б., Кропива Т. П.* 268
ВПЛИВ ПАРЕКОКСИБУ НАТРІЮ НА ГРАНУЛОЦИТАРНИЙ РЯД КЛІТИН КІСТКОВОГО МОЗКУ МИШЕЙ.

УДК 378:305 (075.8)

ОСНОВНІ ПЕРІОДИ ПІДГОТОВКИ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ДО СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ В ПРОВІДНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Кравець Володимир Петрович

докт.пед.наук, професор

Кравець Світлана Володимирівна

канд.філософ.наук, доцент

Тернопільський національний педагогічний

університет ім. В.Гнатюка

Анотація. В статті проаналізовано основні етапи здійснення підготовки учнівської молоді до сімейного життя в провідних країнах світу. Розглянуто три складові цього процесу – безпосередню дошлюбну підготовку, статеве виховання і формування усвідомленого батьківства, зроблено порівняльний аналіз основних акцентів в різних країнах в залежності від національних, політичних та релігійних передумов. Накреслено перспективи у формуванні майбутнього сім'янина на найближче майбутнє.

Ключові слова: дошлюбна підготовка, статеве виховання, сексуальність, шлюбно-сімейні стосунки, контрацепція, соціалізація, статева просвіта.

XX століття в багатьох своїх характерних рисах можна назвати сумбурним. Це епоха революцій, воєн, соціальних потрясінь, наукових винаходів, інформатизації тощо. Це період найсерйозніших випробувань для інституту шлюбу. У світі відбувається глобальний процес зміни і ламки традиційної системи взаємин статей. Відносини чоловіків і жінок у всіх сферах суспільного та особистого життя стають більш демократичними і рівними, а стереотипи маскулінності і фемінінності – менш полярними, ніж раніше. Це дає великий простір розвитку індивідуальності, яка сьогодні все далі від звичних

статеворолєвих стереотипів, але одночасно породжує низку соціальних і психологічних проблем і конфліктів.

Оцінюючи новітню історію дошлюбної підготовки учнівської молоді в провідних країнах світу взагалі та в Західній Європі зокрема, можна виділити в ній декілька великих періодів. Перший з них охоплює в часі проміжок з кінця XIX століття до середини 1920-х років. На початку XX ст. у вікторіанській Європі панує подвійна мораль, коли, з одного боку, громадська думка вимагає від чоловіків, так і від жінок тотальної моралізації, з іншого – спокійно сприймає проституцію. Такий спосіб стосунків явно суперечив нормам християнської сексуальної моралі.

Варто відзначити, що в цей час підготовка молоді до сімейного життя проводилася виключно в рамках статевого виховання, якому зарубіжні педагоги приділяли серйозну увагу. Організатори жіночих рухів у Європі А. Бебель, К. Цеткін, М. Годан, В. Райх та інші вимагали єдиних сексуальних і репродуктивних прав для чоловіків та жінок. Ф. Фюрерстер вимагав посилення офіційної моралі, насамперед, з метою усунення подвійної моралі [1]. *«Незважаючи на всі реформаторські намагання, до Першої світової війни існували й такі, які виступали за заборону статевого виховання»*, – вказує П. Голь [2, с.231]. Вчення З. Фрейда змінило в суспільстві ставлення до сексуальності. Вона тепер все частіше обговорюється на сторінках спеціальної преси.

Для цього періоду характерні суперечки про цілі і зміст статевого виховання школярів, становлення сексуальної педагогіки, перші досліди запровадження спеціальних курсів в школах, особливо країн Північної Європи. Щоправда, на цьому етапі більшість педагогів-дослідників виділялися однобічним підходом, часто ставлячи основний акцент на сексуальних аспектах дошлюбної підготовки та статевого виховання. В цьому плані виділилися два протилежних методологічних підходи. В межах одного з них пропонувалось розглядати сексуальність як самоцінність, поза її зв'язком зі шлюбом та дітонародженням,

тоді як в межах другої сексуальність та її прояви розглядались винятково у зв'язку з метою створення сім'ї і дітонародження [3].

На кінець першої світової війни як в Європі, так і в Америці почались значні зміни в суспільстві, які все далі вели його від установок Вікторіанської епохи. Статева поведінка людей у кінці 20-х років ХХ ст. ставала все менш стриманою, причому це супроводжувалось змінами в моді, танцях, одязі, ставленні до шлюбу і сексуальності. Спостерігалось відокремлення сексуальної поведінки від репродуктивної, знижувалась вікова планка сексуального дебюту, слабшав подвійний стандарт, зближувалися норми і правила сексуальної поведінки для чоловіків і жінок, зростав у суспільстві інтерес до еротики, втрачав жорсткість і нормативність статевий розподіл праці тощо. В європейських країнах проходили численні дискусії щодо доцільності спеціальної підготовки школярів до дорослого самостійного життя.

Не дивлячись на те, що вже на початку ХХ століття у Франції, наприклад, відбуваються серйозні міждисциплінарні дискусії про необхідність систематичного статевого виховання та освіти дітей, в суспільстві все частіше висловлювалось побоювання, аби «чогось не вийшло» в результаті біологізації та вульгаризації сексуальності [4]. Саме тому статеве виховання у Франції до Першої світової війни носило репресивний характер, а відповідно до закону 1920 року вся інформація сексуального характеру була заборонена. І це тоді, коли кохання й еротика для галантної Франції - абсолютно природні і органічні. *«В чому винен перед людьми статевий акт - такий природний, такий потрібний і такий виправданий, - що всі як один не наважуються говорити про нього без сорому і не дозволяють собі зачіпати цю тему у пристойній бесіді? Ми не боїмося проголошувати слова: «убити», «пограбувати», «зрадити», - але це заборонене слово застрягає у нас на зубах. Чи не можна звідси зробити висновок, що чим менше ми згадуємо його в наших розмовах, тіш більше зупиняємо на ньому наші думки?»*, - іронічно запитував ще у ХІ столітті Мішель Монтень [5].

Другий період в історії підготовки учнівської молоді до сімейного життя стартує з кінця 1920-х років. На передній план в Європі виходить Німеччина, яка з приходом до влади А. Гітлера (1933) декларує своє бажання на всевітнє панування. Расова теорія і напіввійськове виховання мали впродовж 12 років великий вплив на етичні та моральні цінності німецького населення. Психоаналіз потрапив у немилість націонал-соціалістичної педагогіки. Відновлено було традиційні сексуальні репресії. Сексуальність знову була обмежена функцією продовження роду. Мета статевих стосунків зводилася до продукування расово чистого потомства. Табуйованими стали контрацепція та аборти. Згорталася будь-яка дослідницька та консультативна робота зі статевого виховання, зникла література на сексуальну тематику [6].

І. Гречин у своєму дослідженні відзначає, що за період панування нацистів статева просвіта в німецькій школі проводилася за наступними взаємозв'язаними темами: генетика, расове вчення, расова гігієна, демографічна політика, сімейна етика, а все інше не вважали важливим і доцільним. Молодь орієнтували на створення багатодітних сімей, на усвідомлення цінності материнства та батьківства. В 1934 році увійшла в дію програма «Допомога матері і дитині», яка передбачала морально-психологічну підготовку учениць до створення сім'ї і до батьківських взаємин, правильного вибору шлюбного партнера. Багато занять програми було присвячено веденню господарства (порушувались питання приготування їжі, роботи по дому, шиття), релігійно-етичному вихованню дітей та догляду за ними [7].

Часто підготовка учнівської молоді до сімейного життя та статевого виховання в Європі стають справою громадських організацій. Основне вістря атак громадських та й урядових організацій в країнах світу спрямовувалося проти проституції, венеричних захворювань, дискримінації в суспільстві за статевою ознакою, абортівної практики, розлучень тощо. Що ж до шкільних учбових планів, то визначних інновацій щодо підготовки школярів до шлюбу впродовж даного періоду не спостерігалось. Щоправда, в окремих країнах Північної Європи, зокрема в скандинавських, проводилися уроки статевого виховання. Та

й в українських школах у випускних класах в кінці 1920-х років викладався курс “Азбука материнства”.

Успіху в подоланні негативних явищ серед молоді досягла й Швеція, де питанням сексуального та репродуктивного здоров'я надавали особливого пріоритету [68]. Статева освіта в цій країні почалася із заснування у 1933 році Шведської Асоціації статевої освіти (RFSU) Елізою Оттесен Енсен, яка є провідною у Швеції та входить до Міжнародної Федерації з питань планування батьківства (IPPF- International Planned Parenthood Federation).

Третій період історії підготовки учнівської молоді до сімейного життя бере свій відлік після другої світової війни. Поділ світу на два антагоністичних табори, початок гонки озброєнь, важкий відбудовчий післявоєнний період, криза шлюбно-сімейних стосунків, суттєве зростання проституції та поширення венеричних захворювань у повоєнний період – ці та інші чинники позначились на ставленні до шлюбно-сімейної тематики взагалі, до розвитку статевого виховання та дошлюбної підготовки учнівської молоді зокрема. Не випадково, багато вчителів і лікарів в європейських країнах ознайомлювали підлітків із проблемами статевої відносин і дітонародження.

Суттєвий вплив на розвиток шлюбно-сімейних і сексуальних стосунків, а отже й на підготовку учнівської молоді до сімейного життя, здійснила у світі сексуальна революція 60-70 років ХХ ст. Вона детермінувала зміну норм статевої моралі, послаблення соціального контролю дошлюбної поведінки молоді, розширення меж мовної пристойності тощо. Освічені молоді люди не сприймали існуючі цінності, яких дотримувались їх батьки, що вплинуло на сприйняття традиційної моделі сім'ї і міжстатевих взаємин. Нове покоління інтелектуалів вважало шлюб нудним, архаїчним інститутом, прагнучи лише до сексуальних розваг без відповідальності, чого вимагає сім'я. Стара мораль, яка зводила сексуальні стосунки до рамок шлюбу, розцінювалась багатьма ліберально налаштованими американцями та європейцями не лише як застаріла, але й невірна.

У 1980-х роках у зв'язку з епідемією СНІДу в переважній більшості держав світу поступово змінюється ставлення до сексуальної просвіти та статевого виховання, причому основним інформатором з даного питання ставала загальноосвітня і професійна школа.

Варто зазначити, що країни, котрі входили до антагоністичних таборів, по-різному підходили до вирішення проблеми підготовки учнівської молоді до сімейного життя. В країнах соціалістичного табору основний акцент робився власне на підготовці майбутнього сім'янина та відповідального батьківства. Підтвердженням цьому є запровадження в СРСР на початку 1980-х років учбового курсу “Етика та психологія сімейного життя”. Так само в Німецькій Демократичній Республіці основний акцент у виховній роботі робився на шлюбно-сімейну тематику, проблеми взаємин в сім'ї, вирішення подружніх конфліктів. У НДР з'явилося чимало дисертацій, монографій, посібників (Р. Борман, Й. Зенде, В. Кірш, Г. Брюкнер), в яких формулювалися головні завдання виховання майбутнього сім'янина.

На увагу заслуговує досвід музею гігієни в Дрездені, в якому були відкриті два відділи сексуального виховання для молодших і старших школярів. Тут учні отримували відомості про анатомію, фізіологію та гігієну статевих органів, запліднення та ембріональний розвиток, вагітність і пологи. Роботу з підготовки сім'янина завершували консультації для тих, хто готувався до шлюбу. Вони включали медико-психологічний, сексологічний, юридичний, педагогічний та соціальний аспекти і здійснювалися, зазвичай, в індивідуальному порядку. Для учнів випускалася в достатній кількості доступна для розуміння спеціальна і науково-популярна література.

Найбільш збалансована серед соціалістичних країн, на нашу думку, система підготовки учнівської молоді до сімейного життя в 1960-1980-х роках сформувалася у Польщі. Вона активно висвітлювалась в працях Ю. Августина, Г. Ковальчук, М.Коморовської, В.Е. Папісь, Т.Круль, К.Маснік, Г.Венглярчик, К.Островської, М.Рись, М.Козакевича, Я.Сосновського та багатьох інших. В

польських школах запровадили навчальний курс «Підготовка до життя в сім'ї» з акцентом на виховні години.

На відміну від країн соціалістичного табору, де основний акцент робився на різних аспектах дошлюбної підготовки та морально-статевого виховання, у країнах Заходу він ставився на сексуальній соціалізації. Наприклад, у Федеративній Республіці Німеччини у 1970-х роках були розроблені директиви статевої педагогіки і майже у всіх землях було прийнято закон про статево виховання. У цей же час запроваджується факультативний курс статевого виховання в школах Франції. У Циркулярі Міністерства національної освіти на чолі з Джозефом Фонтане, який був скерований членом парламенту, зазначено, що неможливо утримувати школярів у темряві або відірватися від питань сексуальності, з якими вони стикаються рано через соціальне середовище. Школа повинна включити до своїх програм питання, про які вона довго мовчала [8].

Циркуляр достовірно точно описував сексуальну інформацію, яка мала використовуватись у шкільному середовищі. Найчастіше ця інформація стосувалась анатомічних і фізіологічних аспектів сексуальності, її аналізу під кутом репродукції, хоча власне про сексуальні стосунки, культуру сексуальності у пропонованих програмах не йшлося. Зрештою, Міністерство освіти Франції рекомендувало школам розглядати репродукцію на прикладі мишей. У циркулярі проведено водорозділ між "сексуальною інформацією" (науковою, інтегрованою в навчальний план, для всіх школярів) і "сексуальною освітою" (необов'язковою, поза обов'язковим графіком, з- або без дозволу батьків, залежно від того, чи це перший чи другий цикл середньої школи). Відмінність між "інформацією", що надається всім школярам, та "освітою", яка залишатиметься необов'язковою, мала задовольнити більшість батьківських об'єднань, які виступали проти сексуальної освіти, знайти компроміс і не образити асоціації батьків учнів.

Щоправда, сексуальна освіта була орієнтована на контрацепцію і венеричні хвороби, тобто профілактика ризиків обмежувалася проблемами репродукції. В

1976 р. навчальний план було допрацьовано, але сексуальність, як і раніше, зводилась до репродукції, а та - до анатомії та фізіології. Проте найгостріші питання - ставлення до абортів і регулювання народжуваності - обходились мовчанням. У 1985 році у зв'язку з появою СНІДу Міністерство освіти Франції запровадило статеве виховання в початковій школі. Циркуляр № 98-234 від 19 листопада 1998 року, який носить назву «Освіта для сексуальності та запобігання СНІДу» і замість надання сексуальної інформації запропоновано запровадити обов'язкову сексуальну освіту, яка мала залишитися в курсі біології.

Порівняльний аналіз підходів до дошлюбної підготовки та сексуальної соціалізації молоді в різних країнах світу в кінці третього періоду дає підстави для наступних висновків:

1. Підготовка до сімейного життя проводилась в наступних варіантах:
 - а) обов'язкова, з фактичним здійсненням її в усіх школах (Данія, Швеція, Німеччина);
 - б) узаконене, але не на всій території країни (Югославія, Італія, Швейцарія, Франція, США);
 - в) офіційно схвалена, але без прийняття будь-яких законодавчих актів (Великобританія, Нідерланди);
 - г) не заборонена, але й без особливого розвитку (Туреччина, Греція, Японія, Тайвань).
2. Найдавніше здійснювалася підготовка до шлюбу через навчальні заклади, де існував спеціальний предмет (Польща, Швейцарія, Нідерланди, США) чи в процесі викладання гуманітарних дисциплін і біології (Данія, Німеччина, Швеція, Японія). В таких країнах, як Туреччина і Греція майже єдиним джерелом знань з питань статі було вивчення біології тварин.
3. Дошлюбна підготовка в різних країнах починалася в різний час. У Данії, Німеччині, Швеції, Японії та Великобританії воно велося, зазвичай, з дошкільних закладів.

4. Не існувало єдиної уніфікованої моделі підготовки молоді до подружнього життя. Можна виділити такі основні типи підготовки майбутнього сім'янина на кінець ХХ століття:

Тип I. Дошлюбна підготовка, зведена до сексуальної просвіти у вузькому розумінні цього слова, базувалася головним чином на шведській моделі 1960-х років, яка мала на увазі винятково підготовку до сексуального спілкування в шлюбі так і поза ним. Сексуальне життя розглядалося автономно, у відриві від подружнього життя і сім'ї. Основна мета – навчання ефективних способів сексуального мистецтва, фізіологічним аспектам статевого життя, запобіганню вагітності і венеричних захворювань (Швеція, Франція, Бельгія, Нідерланди).

Тип II. Підготовка до міжособистісних міжстатевих стосунків – це згуманізована версія традиційного статевого виховання, що давала інформацію про гуманний секс із врахуванням відмінностей психосексуальності статей, про кохання як почуття, що наповнює сексуальні переживання гуманістичним змістом (Данія, Фінляндія, Швеція).

Тип III. Підготовка до шлюбу і подружнього життя характерна для США та східноєвропейських країн (Чехія, Польща, Білорусія), а також для країн латинської культури (Португалія, Італія). У цій моделі статеве виховання поєднується з підготовкою до виконання подружніх ролей; воно, вважається складовою частиною підготовки до дорослого злиття. Подружнє і сімейне життя трактується значно ширше, ніж сексуальне співжиття двох осіб, розглядається в широкому суспільному контексті [9].

Четвертий період історії підготовки учнівської молоді до сімейного життя починається з кінця ХХ століття. Для нього характерними є суттєві зміни на географічній та політичній карті світу. Створюється єдина Німеччина, розвалюються Радянський Союз, Чехословаччина і Югославія, в результаті чого на європейській карті з'являється понад 20 нових незалежних держав, розширюється Європейський Союз і НАТО. Суспільство входить в свою наступну фазу постіндустріального розвитку – інформаційну. З'являються комп'ютер, мобільний телефон, інтернет, соціальні мережі тощо. Феміністський

рух, демографічні проблеми, лібералізація статевої моралі, зменшення страху перед небажаною вагітністю і венеричними хворобами сприяли інтенсифікації статевої активності жінок, емансипації жіночої сексуальності.

Не випадково, більшість змін у сфері шлюбно-сімейних, передовсім сексуальних, стосунків торкалися передовсім жінок. Передовсім, варто зазначити такий феномен, як жіноче лідерство в шлюбі, паритет гендерних ролей в сім'ї та суспільстві. Широке запровадження нових контрацептивів дало жінці можливість повністю контролювати свою репродуктивну поведінку. Залучення жінок у сферу освіти, суспільне виробництво відкрили нові можливості спілкування, що вплинуло на збільшення кількості позашлюбних зв'язків, які отримали хоча б часткове визнання в суспільстві. Завдяки легалізації абортів і впровадженню методів переривання вагітності на ранньому етапі скоротилась кількість небажаних пологів [10].

Сьогодні спостерігається зростання міжнародного інтересу до впровадження в країнах світу підготовки молоді до сімейного життя. Нещодавнє дослідження її постановки в 38 країнах світу на всіх континентах засвідчило, що більшість урядів позитивно вирішують дану проблему, хоча у різних культурах спостерігаються різні акценти, різний зміст і тривалість програм дошлюбної підготовки. В одних країнах програми реалізуються через державні школи (більшість країн ЄС, Японія, Тайвань), в інших через громади (Австралія, Великобританія, Південна Корея, Ізраїль), а ще через соціальні медіа (наприклад, текст повідомлення про ВІЛ / СНІД в Нігерії) тощо.

Тим не менше, в багатьох країнах світу все-таки запроваджується освіта сімейного життя (Family Life Education - FLE), мета і завдання якої - «покращання» знань і розв'язок навичок, які дозволяють функціонувати сім'ї на оптимальному рівні [11]. Національна рада з сімейних відносин (National Council on Family Relations (NCFR)) визначила 10 сфер змісту FLE: внутрішня динаміка сімей, людського росту та розвитку протягом усього життя, людська сексуальність тривалість життя, міжособистісні відносини, сім'я та управління ресурсами, виховання дітей та керівництво, професійна етика та практика,

сімейне право та державна політика, а також методологія FLE. Надаючи знання про навички спілкування, розвиток дитини, виховання, відносини та управління ресурсів, таких як гроші і час, можна ефективно мінімізувати або уникнути проблем і покращити функціонування сім'ї.

Вивчаючи програми FLE в різних країнах різних регіонів земної кулі, ми дійшли висновку, що зміст роботи з дошлюбної підготовки, зазвичай, передбачає формування і виховання у молоді прагнення мати міцну, здорову сім'ю, яка має декількох дітей, свідомо і відповідально ставитися до їх виховання; адекватне сприйняття дорослості, її змісту, ознак, проявів і якостей, почуття соціальної відповідальності за свої вчинки та їх можливі наслідки, прагнення зрозуміти інших і повага до гендерної відмінності статей; усвідомлення шкоди та небезпеки ранніх статевих зв'язків; переконання в недопустимості безвідповідальності та легковажності в стосунках з представниками протилежної статі; розвиток навичок побудови успішних взаємин (вміння вести бесіду, бути уважним слухачем, приймати виважені рішення за різноманітних життєвих обставин та вирішувати конфліктні ситуації); створення усіх належних умов для формування та розвитку у молоді власної системи цінностей у контексті усвідомлення і сприйняття сукупності зобов'язань та відповідальності сімейного життя тощо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.

1. Foerster F. W. *Sexualethik und Sexualpädagogik* / Fridrich W. Foerster. – Kempten, 1952. – S. 428.
2. Holl P. *Studien zu einer Geschichte der Sexualerziehung* : Dissertation an der Universität Essen / Holl Peter. – Essen, 1986. – S. 336.
3. Кравець В.П. *Сексуальна педагогіка. Навчальний посібник.* – Тернопіль:ТНПУ ім. Гнатюка, 2016. – 320 с.
4. Кузнецов А. *Проблемы полового воспитания в современной французской педагогике.* – Автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. – М., 1977. – 23 с.

5. Монтень М. Опыты. – Т.1. – М. – Экспо, 2006. – 832 с.
6. Stern E. Die Erziehung und die sexuelle Frage / Erich Stern. – Berlin, 1927. – 340 р.
7. Гречин І. М. Підготовка учнівської молоді до виконання батьківських обов'язків у Німеччині : дис. ... пед. наук : 13.00.07 / Ірина Михайлівна Гречин. – Тернопіль, 2012. – 166 с.
8. Від "визнання живого" до відтворення: статеве виховання входить до школи "/ Le Monde, 19 грудня 1973.
9. Исаев Д, Каган В. Половое воспитание и психогигиена пола у детей: медико-психологические аспекты.—Изд. 2-е, перераб. и доп.—Л.: Медицина, 1988.— 160 с.
10. Gardner S.P., Giese K., Parrott S.M. Evaluation of the Connections: Relationships and Marriage Curriculum. – Family Relations, Vol. 53(5), 2004. – P. 520-528.
11. Myers-Walls, J. A., Ballard, S. M., Darling, C., & Myers-Bowman, K. S. (2011). Reconceptualizing the domain and boundaries of family life education. Family . N.Y., 2011/ - 370 p.